

**М. М. Кужко, Д. О. Бутов, І. М. Калмикова, Т. С. Бутова, Г. Л. Степаненко,
Н. Л. Вороніна, Т. Ф. Ковальова, Т. О. Рогачевська**

СТАН ОКСИДУ АЗОТУ У КРОВІ ХВОРИХ НА МУЛЬТИРЕЗИСТЕНТНИЙ ТУБЕРКУЛЬОЗ ЛЕГЕНЬ НА ФОНІ РЕЦИДИВУ СПЕЦИФІЧНОГО ПРОЦЕСУ

*ДУ «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського НАМН України»
Харківський національний медичний університет
КЗОЗ «Обласний протитуберкульозний диспансер №1»*

Метою дослідження було вивчити зміни показників оксиду азоту (NO) у хворих на мультирезистентний туберкульоз легень на фоні рецидиву специфічного процесу.

Матеріали і методи

Під нашим спостереженням було обстежено 41 хворий на рецидив туберкульозу легень (РТБЛ) з мультирезистентністю до протитуберкульозних препаратів (I група) та 30 відносно здорових донорів (II група) у віці від 20 до 70 років. У всіх хворих при госпіталізації був інфільтративний туберкульоз легень. Динаміка синтезу NO проводилось за вмістом у сироватці крові його стабільних метаболітів та індукцйбельної синтази NO (iNOS). iNOS у нейтрофілах крові та рівень метаболітів NO (нітрити, нітрати) у сироватці крові визначався у перші дні при госпіталізації до стаціонару та через 2 місяці після стандартної протитуберкульозної терапії, спектрофотометричним методом.

Результати

У I групі до стандартної протитуберкульозної терапії iNOS — $(296 \pm 8,16)$ пмоль/хв/мгБ, нітрити — $(6,82 \pm 0,22)$ мкмоль/л, нітрати — $(68,21 \pm 2,05)$ мкмоль/л при зіставленні з II групою iNOS — $(81,03 \pm 2,36)$ пмоль/хв/мгБ, нітрити — $(3,83 \pm 0,09)$ мкмоль/л, нітрати — $(37,98 \pm 1,30)$ мкмоль/л показники були достовірні ($p < 0,001$). Після 2

місяців стандартної протитуберкульозної терапії у I групи iNOS — $(125,3 \pm 4,47)$ пмоль/хв/мгБ, нітрити — $(5,07 \pm 0,13)$ мкмоль/л, нітрати — $(49,38 \pm 1,30)$ мкмоль/л, показники достовірні при зіставленні до лікування та через 2 місяці між групою ($p < 0,001$).

Висновки

У хворих на РТБЛ з мультирезистентністю до протитуберкульозних препаратів спостерігається достовірне підвищення продукції NO, що призводить до накопичення у крові iNOS, нітритів та нітратів. З урахуванням даних літератури про пряму і непряму бактерицидну дію NO на мікобактерії туберкульозу, можна вважати, що гіпергенерація NO у хворих на РТБЛ з мультирезистентністю до протитуберкульозних препаратів відноситься до системи початкової захисної реакції. Крім того, концентрація NO може залежати від прямої кількості мікобактерій туберкульозу в організмі, що може служити діагностичним критерієм оцінки кількісного інфекційного навантаження на організм пацієнта. Стандартна протитуберкульозна терапія протягом 2 місяців забезпечує достовірне зниження метаболітів NO крові, у зв'язку зі зменшенням кількісної популяції мікобактерій туберкульозу у хворих на РТБЛ з мультирезистентністю до протитуберкульозних препаратів.